IZRAN ZINGEN

Renée Lorie - zangeres Fatoum op kick off project Izran Revisited - 26 september 2021

Izran is een vorm van **gezongen poëzie uit Noord-Marokko,** al dan niet begeleid door 'adjoun' (bendir) of een ander traditioneel percussie-instrument. Het is een eerder **vrouwelijk** gebruik, heeft als doel ‘meningen’ kenbaar te maken en staat bekend omwille van het veelvuldige gebruik van **metaforen**.

Izran brengt vrouwen samen in de publieke ruimte om zich vrij uit te drukken. In een soort van **'battle'**, of dialoog, nemen ze het tegen elkaar op en creëren ze ruimte voor expressie, waar taboes omzeild kunnen worden en **‘le non-dit’** -hetgeen dat niet gezegd mag worden- veilig kan bestaan.

Deze orale traditie wordt door de **Amazigh**, een bevolkingsgroep uit Noord-Afrika die ook wel Berbers genoemd worden, van generatie op generatie doorgegeven. Dit erg oude gebruik, kwam echter onder druk te staan door markante evenementen tijdens de vorige eeuw in de Rif. Na de dekolonisatie zorgde het panarabisme bijvoorbeeld voor een **marginalisering** van alles wat traditioneel en ‘anders’ was. In de jaren ’70 worden Izran zo weggezet als liedjes voor kindjes en vrouwen. Je hoorde ze nog in de auto’s van de onderklasse of bij de diaspora.

Ook al wordt er niet veel over deze traditie gepraat, toch blijven bepaalde ritmes en woorden verder leven in het onbewuste. Vandaag zingen **tweede en derde generaties jongeren,** geboren in Europa, terug de gezangen van hun voorouders. Ze mixen Izran met elektro, hiphop, rai, …

Izran (meervoud), Izri (enkelvoud) bestaat steeds uit twee zinnen die rijmen en een repetitieve melodie. Deze vorm van collectieve expressie van ideeën laat gemakkelijk ruimte voor spontane **improvisatie**. Net als bij een parelketting delen groepen vrouwen hun gevoelens en liedcreaties door de ene "Izri" na de andere aaneen te rijgen. De geuite gevoelens en meningen kunnen gaan over het dagelijks leven en de emotionele componenten daarvan (relaties in de familie en de gemeenschap, liefde, verraad) maar ook over de ruimere samenleving (oorlog, verzet enz.)

Naast het ritme en de rijm, is het **refrein**, ***'Ralla Buya'*** een herkenbaar element. Wie Izran zegt, zegt *Ralla Buya.* Niemand weet goed wie dit is. *'Ralla'* is een titel, een *'hoogheid', 'Buya'* is waarschijnlijk de voornaam van een Amazigh vrouw. Refereren we naar een godin uit het pre-islamitisch tijdperk? Naar een historische figuur? Wat vaststaat is dat '*Ralla Buya'* steeds aangeroepen wordt als getuige tijdens de izran en dat deze figuur symbool staat voor de band met de Riffijnse cultuur, land en voorouders.

Mannen nemen heden ten dage soms ook deel aan izran praktijken, maar het blijft een typisch vrouwelijk gebruik. Zowel in de Rif als in de diaspora zijn izran aanwezig, zij het meer en meer als folklore en minder in de creatie van nieuwe izran. Tegelijkertijd is de interesse in, en de waardering voor izran bij de jeugd opnieuw sterk aan het groeien.

In **Brussel** is vandaag zangeres Fatoum erg gekend en een autoriteit in Izran. Ze begeleidt ook een oefenruimte voor Izran in Brussel/Molenbeek in kader van het project 'Izran Revisited'.

Video: Fatoum interpreteert "Lalla Bouya" - YouTube

THEMA

Vertellen en taalgebruik
Muziek en podiumkunsten
Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#muziek #repertoire #stem en zang
#performancekunst #sociaal gebruik